

Българска

Издание
на Съюза
на лесо̀в̀дите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 3 (47), год. X, юли 2014 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Първо заседание на Консултативния съвет за Стратегическия план за развитие на горския сектор

На 28 май в Министерството на земеделието и храните се проведе първото заседание на Консултативния съвет (КС) за разработване, обсъждане и приемане на Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014-2023 г. (СПРГС 2014-2023 г.). Заседанието на КС с общо 40 участници бе ръководено от инж. Альоша Даков - заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите и председател на Консултативния съвет. В работата на съвета взе участие инж. Веселин Райчев - главен секретар на ИАГ, директори на дирекции в ИАГ, представители на браншови органи-

зации, на заинтересованите страни. Като представител на Съюза на лесо̀в̀дите в състава на КС взе участие неговият председател проф. д-р Иван Палигоров.

По дневния ред бяха представени проектът "Стратегическото планиране в българските гори - гарант за ефективно управление и устойчиво развитие" по ОП "Административен капацитет"; целите, очакваните резултати и графикът за изпълнение на Дейност 4 по проекта "Разработване, обсъждане и приемане на Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014-2023 г."; дейността и целите на Консулта-

тивния съвет и приемане на Правила за организацията на дейността му; въпросникът за проучване на мненията на заинтересованите страни - част I; структурата и съдържанието на Правила за мониторинг на изпълнението на СПРГС 2014-2023 г. и уточняване на по-важни срокове за извършване на последващите действия.

Всеки от членовете на Консултативния съвет трябва да представи отговори на първия въпросник. Предвижда се да започнат поредица от шест кръгли маси, на които ще се обсъждат и допълват текстовете на СПРГС 2014-2023 година.

Страницата на СЛБ в интернет www.bulgarian-foresters.org е отворена за коментари и предложения, а изпълнителите от фирма "ФОКУС СИСТЕМС" ООД са подготвили специална страница в интернет на адрес: www.sprgs.bg, където ще бъдат публикувани резултатите от обсъжданията, както и ще се приемат предложения от всички заинтересовани.

Ръководството на Съюза на лесо̀в̀дите в България разчита на своите членове да се включат активно с гравидни и конструктивни предложения независимо от кратките срокове за разработване, обсъждане и приемане на Стратегическия план.

Предстои ни отчетно-изборна кампания

Уважаеми членове на СЛБ,

Уважаеми колеги,

Решихме открито и прозрачно да предложим на всички читатели на вестник "Българска гора" нашата позиция по непосредствените задачи, които стоят пред Съюза. В оставащото време до края на мандата на настоящия Управителен съвет на СЛБ те са две - да проведем отговорна отчетно-изборна кампания и да създадем организация и достоен прием на Годишната среща на Съюза на европейските лесо̀в̀ди, която ще се състои на 9-12 октомври. И докато по втората задача вече имаме предприети всички необходими действия, за първата се налага да се представи позицията на ръководството.

Отчетно-изборната кампания за нас е най-важната задача. Ръководството на СЛБ имаше идея, която бе обсъждана на последното Общо събрание от 6 март, да проведе заседание на УС в края на май или началото на юни. За съжаление поради редица причини членовете на УС изпитват затруднение да вземат участие, включително и поради недостиг на средства. Основната цел на това заседание на Управителния съвет трябваше да бъде обсъждането на предстоящата отчетно-изборна кампания. Уставът ни задължава (чл. 22, ал. 3) пет години след избора на настоя-

щото ръководство на Съюза (04.11.2009 г.) да направим отчет на дейността си, да проведем избори и да дадем нов петгодишен мандат на Управителния съвет.

Защо е необходимо да подходим с много отговорност към това, което ни предстои? За да дадем възможност в тази кампания на всички членове на СЛБ, на всички колеги лесо̀в̀ди да кажат каква искат да бъде нашата организация през следващия мандат. Изминалите пет години бяха първите от второто столетие на организацията. Положихме много усилия да променим дейността си, да намерим онова съвременно място, което най-старата и авторитетна лесо̀в̀дска организация заслужава. Вероятно би могло да се направи повече, за да са по-осезаеми резултатите от дейността ни за цялата колегия. Това е и целта на тези редове - да проведем един задълбочен разговор по въпросите какво бихме могли да дадем и какво бихме могли да очакваме от вторите пет години от второто столетие от основаването на Съюза. Нека изберем достойните да осъществят тези действия. Какво означава това? Означава в периода от началото на септември до края октомври 2014 г. да проведем събрания във всички дружества, да изберем председатели и касиери на дружествата, което ни задъл-

жава като минимум уставът на организацията (чл. 11, ал. 1). Всяко дружество е свободно да избира и други членове на своето ръководство, на които да възложи отговорността да извършват определена дейност, която е от съществено значение за дружеството. Много е важно да възстановим дружествата, които да подновят организационния си живот. Промените, които настъпиха с разделянето на контролните от стопанските функции, не бива да разделят лесо̀в̀дската колегия. Единственото, което трябва да помним, и то с гордост, че преди всичко сме лесо̀в̀ди и ако искаме да налагаме истински професионализъм, задължително е да защитаваме равнопоставено интересите на цялата колегия. Нека изберем авторитетни и уважавани колеги, не само в съответствие с броя на членовете на дружествата, но и като защитено професионално представителство от действащите лесо̀в̀ди. Тази отговорност трябва да се осъзнае, защото избраните председатели на дружествата формират ръководството на Регионалния съвет на СЛБ, който избира свой председател. От председателите и членовете на регионалните съвети се избират делегати на Общото събрание, както и членовете на Управителния съвет, които ще определят политиката на СЛБ през следва-

щия мандат. Нещо повече - създадената работна група трябва да предложи промени в устава, които Общото събрание следва да приеме заедно с избора на новия Управителен съвет през ноември 2014 година.

Оттук произтича и следващата важна задача - да се изберат делегати за предстоящото Общо събрание. На последното си заседание УС определи норма за представителство за общото събрание, за да има приемственост - досегашните членове на УС плюс един делегат на 150 членове, а при организации с над 150 членове - двама делегати. Разбира се, тук следва да се уточни, че тези делегати трябва да бъдат сред вече избраните в състава на новите регионални съвети, което би им дало право да участват в новия Управителен съвет. Протоколите от събранията, заедно с личните данни на избраните за делегати, които включват трите имена, заемана организационна (в СЛБ) и служебна длъжност, телефон, адрес за кореспонденция и електронна поща, трябва да изпратите до 30.10.2014 г. в офиса на СЛБ на адрес: 1303, София, ул. "Антим I" № 17.

Нека да си пожелаем успех в отговорните отчети и избори, които ни предстоят.

Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ
председател на СЛБ

Горските култури - перспективен възобновяем източник на енергия

На стр. 2

Инициатива за изграждане на паметник на Иван Груев

На стр. 5

Миналото и настоящето на дърводобива

На стр. 8

18-ата годишна конференция на Съюза на европейските лесо̀в̀ди

За втори път България ще бъде домакин на годишна конференция на Съюза на европейските лесо̀в̀ди.

От 9 до 12 октомври европейските лесо̀в̀ди ще се съберат в Несебър, за да отчетат своята дейност през изминалия период и да обсъдят предстоящите събития в областта на горското стопанство на европейско ниво.

Домакини на срещата са Съюзът на лесо̀в̀дите в България и "Булпрофор". За организирането на събитието съдействие и подкрепа оказват Министерството на земеделието и храните и Югоизточното държавно предприятие в тясно сътрудничество с Изпълнителната агенция по горите, РДГ - Бургас, и Дирекцията на природен парк "Странджа".

В програмата на годишната конференция на СЕЛ ще се проведе семинар на тема "Устойчиво стопанисване на горите при различни форми на собственост". Нашите колеги от Франция, Германия, Полша и други европейски страни ще споделят добри практики при управлението на горите. От българска страна ще бъде представен опит в устойчивото стопанисване на държавните, общинските и частните гори.

Гостите от Европа ще имат възможност да се насладят на богатото културно и историческо наследство в региона. Освен възможността да разгледат и научат част от хилядолетната история на древния град-музей Несебър, ще могат и да посетят най-голямата защитена територия в нашата страна - НП "Странджа".

Еднодневна екскурзия до уникалната българска планина ще разкрие богатството и автентичността на странджанската култура и бит. Участниците ще могат да се насладят на странджанските обичаи и да дегустират традиционни за региона блюда. В допълнение ще имат и възможността да се запознаят с прилаганите лесо̀в̀дски практики в съчетание с природосъобразното стопанисване на богатото биологично разнообразие на единствените в Европа и типични за края на Търциера (отпреди 2 млн. г.) гори на умерения климат с вечнозелен лавровиден подлес.

Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА
зам.-председател на СЕЛ

Представяне на резултатите по проект LIFE+ в ПП “Витоша”

На 19 юни ДПП “Витоша” представи резултатите от изпълнението на проекта “Опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 “Натура 2000” места в българските гори”. Проектът е осъществен по програмата Life+ на ЕС за финансиране на проекти за околната среда и бе с продължителност 01.01.2010-30.06.2014 година. Бенефициенти са Изпълнителната агенция по горите и Световният фонд за дивата природа (WWF).

Целта на проекта бе да се натрупа практически опит в подобряване на природозащитното състояние на защитените територии чрез опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в горите. В изпълнение на проекта повече от четири години ДПП “Витоша” работи за възстановяването на редки и защитени растителни видове и местообитания, за изграждане на специализирана туристическа инфраструктура, свързана с опазване на биологичното разнообразие. Положени бяха усилия за отстраняване на антропогенни отпадъци, както и за повишаване на обществената информираност за дейностите по проекта чрез поставяне на информационни табла, организиране на срещи със заинтересовани страни, журналистически пътувания.

В многообразните дейности се включиха стотици доброволци, което допринесе за повишаване на екологичната култура и обществената ангажираност за опазване на природата.

Възстановяване на клек в ПП “Витоша”. Някога клекът заемал обширни площи в планината, но е бил подложен на засилено антропогенно влияние - предимно изгаряне за разчистване на терени за пасища. Днес са оцелели малко клеково петно в района на хижа “Алеко” и единични екземпляри на няколко места в субалпийския пояс на Витоша. Това е остатък от клековия пояс, съществувал в миналото. Първоначално използваните методи за създаване на култура включваха производство на фиданки от семена от Рила и засаждането им на две места в парка - в землището на с. Чуйпетлово на територията на ДЛС “Витошко-Студена” и в района на хижа “Алеко”. Залесяването от южната страна над селото претърпя неуспех, докато от северната страна прихващането беше много по-успешно. Стигна се до решението за тестване на директно засяване на семена от южната страна на планината. Семената отново са събрани от рилски клек и обработени в Горска семеконтролна станция - София, и през пролетта на 2013 г. бяха засети на терен в площадките на неприхваналите се фиданки. Извършеният мониторинг през есента на същата година по-

каза успешно покълване и най-важното - оцеляване на пониците въпреки сухото лято. По тази причина засяването на семена продължи и през пролетта на 2014 г. и общата площ, на която е възстановен клекът, достигна близо 50 декара.

Подпомагане на крайречните гори от бяла върба на Витоша. Крайречните съобщества от бяла върба (*Salix alba*) по поречието на река Струма са едни от ключовите обекти на опазване в ПП “Витоша” и представляват природно местообитание от европейска значимост (Директива 92/43/ЕЕС). Дирекцията на парка осъществи мерки за запазване и разширяване на крайречните гори от бяла върба по река Струма, над с. Чуйпетлово. Мерките включваха събиране на резници от естествени находища на бялата върба на Витоша, производство на посадъчен материал (фиданки) и засаждането им на площ от 5 дка на подходящи места край реката. В акциите по засаждане се включиха десетки доброволци от различни фирми и организации.

Възстановяване на растителни видове. Водната детелина (*Menyanthes trifoliata*) и кръглолистната росянка (*Drosera rotundifolia*) са характерни растения за природно местообитание “Преходни торфища и плаващи подвижни тресавища” (7140), което е едно от ключовите обекти на опазване в ПП “Витоша”. Двата растителни вида имат висока консервационна стойност - защитени са от Закона за биологичното разнообразие и са включени в “Червената книга на Република България”.

Кръглолистната росянка е насекомоодно растение, което, макар и ограничено, все още се среща из витоските торфища. Промените във водния режим на местообитанията му в резултат на водохвацията и засушаване на климата са довели до намаляване на разпространението на някои типични за торфищата видове, сред които и росянката. Целта на програмата за подпомагане на вида беше увеличаване на жизнеспособните популации на росянката в подходящи торфени участъци. Събрани бяха 50 кутийки с узрели семена от росянка, които бяха заложени в подходящ субстрат в разсадник. Мониторингът през пролетта на 2014 г. показва успешно преживяване на зимата и поникване на растенията.

Водната детелина е вид, обитаващ планински мочури и торфища. Поради непотвърждаване на находищата ѝ от няколко десетилетия днес се счита за изчезнал от Витоша вид. Причините са негативните промени във водния режим на местообитанията, както и събирането на растението за лечебни нужди. Възстановяването на изчезналата популация беше извършено чрез събиране на корени-

ща от 20 растения водна детелина от Родопите и произвеждане на нови 70 индивида в разсадник. През септември 2013 г. младите растения от водна детелина бяха засадени в м. Коняряника, в района на Черни връх и по поречието на Боянска река на обща площ от 0.6 декара. Мониторингът през пролетта на 2014 г. показва висока степен на прихващане на засажените индивиди.

Защита на природните местообитания чрез изграждане на специализирана туристическа инфраструктура. Инфраструктурата, изградена по проекта, има за цел предотвратяване на утъпкването и деградацията на ценни природни местообитания, едновременно с което посетителите да опознават тези местообитания и биоразнообразието, свързано с тях. Бяха изградени 300 м дървени скари за преминаване на туристи по основни туристически пътеки: в местностите Коняряника, Платото, Ветровала, 12 моста с обща дължина 76 м на различни места в парка, 1500 м дървени огради и парапети.

От началото на проекта бяха изградени няколко туристически къта в местностите Кало (над с. Кладница), Бялата вода, Офелиите и Златните мостове, някои от които и с детски съоръжения.

Седем табла с информация за целите и дейностите по проекта, възстановените природни местообитания и видове бяха поставени на ключови места в парка. Други 10 табла призовават туристите да опазват планината чиста. Те са поставени на местата в парка, където са провеждани мероприятия за Деня на парковете.

Почитване на територията на ПП “Витоша”. В периода 2011-2013 г. бяха организирани и проведени три национални дена за почитване на природните паркове в България. Стотици доброволци се включиха в събирането и изнасянето на десетки кубичи антропогенни отпадъци от територията на ПП “Витоша”. За почистване на по-големите сметища беше използвана специализирана техника.

Комуникационни дейности. Проведени бяха срещи със заинтересованите страни, включващи представители на местните власти и структурите на ИАГ (държавните горски стопанства и регионалните дирекции по горите), регионалните инспекции по околната среда и водите, както и със заинтересовани граждани. На срещите се представиха и обсъдиха дейностите по проекта. Беше организирано и журналистическо пътуване с представяне на възстановените и обновените обекти на територията на парка.

Десислава ГЮРОВА
експерт в ДПП “Витоша”
и регионален координатор по проекта

85 години от рождението на инж. Дамян ЙОВОВ

Пионерът на съвременното тополовѣдство

Дамян Ненчев Йовов е роден на 02.06.1929 г. в Стара Загора. Завършва средно образование в родния си град, а през 1952 г. - специалност “Горско стопанство” в Агрономо-лесовъдния отдел на Селскостопанската академия в София.

Трудовият път на инж. Йовов започва през 1952 г. като стажант в Горско стопанство - Велинград. От 1954 до 1960 г. е директор на ГС - Чехълво. През този период натрупва опит и знания по стопанисването на иглолистните насаждения, организира и ръководи извеждането на отгледните и главните сечи и подпомагането на естественото възобновяване.

В края на 50-те години на XX в. започва интензивното развитие на тополовото стопанство у нас и през 1960 г. инж. Йовов е назначен за директор на новооткритото Тополово стопанство - Пазарджик, където работи в продължение на 30 години - до 1990 г., когато се пенсионира. С право той се нарежда сред пионерите на съвременното тополово стопанство.

Инж. Дамян Йовов активно участва в изсяняването и разработването на целите, поставени със създаването на тополовите култури, възможностите за пълното използване на земите от горския и поземления фонд за производство на дървесина от тях, като в практиката се въвеждат подходящи клонове. Той работи в тесен контакт и сътрудничество с професорите Боян Захариев, Атанас Ганчев от ВЛТИ, Цвята Найденова, Михаил Петров, Пенчо Ганчев, ст.н.с. Венцислав Факиров от ИГ при БАН, ст.н.с.

к.с.н. Христо Димитров, а по-късно - с проф. Цанко Цанов и ст.н.с. к.с.н. Денчо Денев, доц. д-р Янчо Найденов от Опитната станция по бързорастящи горскодървесни видове в Свищов и други. В резултат на това сътрудничество и упоритата работа на инж. Дамян Йовов, Тополовото стопанство в Пазарджик се превръща в един от центровете на развитието на тополовѣдството у нас.

Ползотворно е и сътрудничеството със специалисти от Нови Сад и Белград, Югославия. Инж. Йовов съдейства активно на научните работници от Висшия лесотехнически институт и Института за гората и непосредствено участва в създаването, поддържането и осъществяването на научноизследователската дейност в опитните участъци, в които се прилагат различни технологии и техника за контрол и опазване на тополовите култури.

Под ръководството на инж. Йовов колективът на Тополовото стопанството в Пазарджик осигурява по 3 млн. топови резници годишно, десетки хиляди топови и облагородени орехови и лешникови фиданки от утвърдени за нашите условия клонове и сортове, отгледани при внедрена механизация на работите по приготвяне на резниците, обработката на почвата и опазването от болести и вредители.

По-голямата част от научните разработки - дисертации, хабилитационни трудове, проекти по проблеми-

те на тополовото и върбовото стопанство в продължение на повече от 30 години са осъществявани със съдействието и подкрепата на инж. Дамян Йовов. Той е сред авторите, разработили “Инструкцията за създаване, отглеждане и стопанисване на култури от тополи и върби” и концепциите за развитието на тополовото стопанство от 1971 и 1980 година.

Като ръководител полага грижи за осигуряване на подходящи битови условия на работниците и служителите в Тополовото стопанство, механизирани на производствените процеси и облекчаване на физическия труд в разсадниците.

По инициатива на инж. Йовов и с неговото активно участие в стопанството и близките райони по класическите методи за научни изследвания са създадени популетум и опитни култури, които дълги години са добра база за научни изследвания. Масовото внедряване на новите клонове тополи у нас задължително минаваше през Тополовото стопанство. Дейността на ръководното от инж. Йовов стопанство е високо оценявана и подкрепяна от ръководството на горското ведомство, Националната комисия по тополово и върбово стопанство, научните среди у нас и специалистите от Югославия, Чехословакия, Румъния, Унгария, Италия.

Починал през 2000 година.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

Поздравителен адрес до НЛРС-СЛРБ

По случай 130-годишнината от организираното ловно движение в България от името на Съюза на лесовѣдите в България неговият председател проф. д-р Иван Палигоров изпрати поздравителен адрес до инж. Иван Петков - председател на Управителния съвет на Националното ловно-рибарско сдружение “Съюз на ловците и риболовците в България”, до инж. Даниел Панов - кмет на община Велико Търново, на чиято територия на 13 юни се проведеха националните чествания по случай юбилей, и до Димитър Йорданов - председател на УС на Сдружение “ЛРД Сокол 1884 г.” - Велико Търново:

Позволете ми от името на Ръководството на Съюза на лесовѣдите в България и лично от свое име да Ви поздравя с навършването на 130-годишния юбилей от създаването на първото ловно дружество в освободена България!

За мен е голяма чест и удоволствие да Ви приветствам, защото със създаването на това ловно дружество великотърновци поставят началото на организираното ловно движение в България! Днес, 130 години по-късно, националната организация на ловците и риболовците в България има мощната сила на своите над 127 000 членове, в общо 138 ловно-рибарски сдружения и 7 риболовни клуба. Тя има своето признание в обществения живот на стра-

ната, както и висок международен авторитет, доказателство за който е, че през 2015 г. България ще бъде домакин на Генералната асамблея на Световния съвет по лова и опазване на дивеча (C.I.C.).

Уважаеми ловци, риболовци и ловни дейатели, вие трябва да имате и да утвърждавате в себе си самочувствието на последователи на традициите и принципите, завещаени ни от нашите деди, от основателите на ловното движение! Трябва заслужено да се гордеете с постигнатото, защото заветите на основателите се пазят в сърцата ви и се изисква много патриотизъм, за да се устои на предизвикателствата, за да се полага непрестанна грижа за природните богатства на България.

За тези 130 години вие успяхте да докажете, че като национална неправителствена организация не само съхранявате и увеличавате живото богатство в родната ни природа, но и успяхте да запазите непокътнати народностните традиции и идеали на основателите на организираното ловно движение у нас да се съхрани възможността ловът и риболовът да са достъпни като занимания за всички българи.

Позволете ми в деня на този прекрасен юбилей да Ви пожелаю крепко здраве, лично участие и много успехи във Вашата благородна дейност!

Наука

Горските култури - перспективен възобновяем източник на енергия

(продължение от миналия брой)

Значителното количество дървесна маса, подходяща за целулозната промишленост (която се получава при гъстота 1.6 x 1.6 м), от 49.6 до 25-26 т/ха в края на петата година, показва големите възможности на гъстите култури като източник на дървесина за раздробяване. Оставените след прореждане дървета в края на деветата година при повечето от клоновете достигат размерите на едрата дървесина. По този начин се използват по-пълно условията на месторастенията. Проучванията на наши и чуждестранни автори (Sheik, 1984; Lee, Don Koo, Sin Kyu Myun, 1982; Musat, 1985; Prevosto, 1975; Varga, 1984; Anderson, Zsuffa, 1975 и др.) показват, че дървесина за раздробяване за производство на целулоза, дървесни плочи и др. може да бъде получена в по-големи количества от специализирани тополови култури, създадени при гъстота 4000, 3000 и 2500 фиданки на 1 ха в края на четвъртата-петата година. Тези култури в сравнение с класическите са и по-рентабилни поради това, че в продължение на два или три турнуса ще се възобновяват издънково.

Разбира се, плантации за производство на биомаса могат да се създадат от различни растителни видове - царевича, суданка, сорго, рапица, или многогодишни растения - топинамбур (земна ябълка), власатка, житни треви. Използването на тези видове като енергиен ресурс, при увеличеното търсене на селскостопанска продукция, крие опасността от провокиране на срив в продоволствената сигурност на човечеството.

Най-перспективни според експертите към FAO са специализираните енергийни краткотурнусни култури от бързорастящи широколистни дървесни видове - хибридни тополи и върби, клен, ясен, черен орех, платан. Те са специфична форма на отглеждане на дървесни видове, при която са съчетани принципите и изискванията на конвенционалното лесовъдство и обикновеното земеделие. По принцип се създават при по-голяма гъстота, върху нископродуктивни за сел-

скостопанско производство на площи, изтощени вследствие на ерозионни процеси и интензивно или продължително отглеждане на земеделски култури, на труднодостъпни терени - стръмни склонове, крайбрежни и за-

ливни земи, неподходящи за работа със земеделска техника, и изискват много работна ръка. Като способ на интензивно лесоразвъждане за първи път са използвани в Швеция в края на 70-те и началото на 80-те години на миналия век, в отговор на появилата се енергийна криза и масовата безработица в страната. По този начин се намира решение за облекчаване на последиците от енергийната криза и се откриват нови работни места.

От гледна точка на агротехническите изисквания на растителните видове за производство на дървесна биомаса най-подходящите терени за създаване на краткотурнусни горски култури са площите, използвани за отглеждане на ечемик, овес, за пасища, както и за други земеделски цели. Ако изберем такъв подход и заделим част от тези площи за енергийни култури, сериозно ще въздействаме върху продоволствената сигурност на страната. В същото време трябва да отбележим, че тополи, върби и елша, а напоследък и модерната вече пауловния могат да се отглеждат върху преовлажнени терени, неподходящи за други култури. Всъщност всички месторастения трябва да имат сравнително дълъг вегетационен период (над 180 дена), което е положително за общата продуктивност и подходящо за създаване на енергийни култури.

При избора на дървесни видове за създаване на енергийни култури задължително

трябва да се държи сметка за способността за вегетативно размножаване, бърз растеж в млада възраст, устойчивост срещу болести и насекомни вредители, студоустойчивост, добър прираст, висококачествена дървесина, ин-

тензивна издънкопроизводителна способност след прибиране на надземната биомаса.

За създаването на краткотурнусните горски култури при ротация 3-7 години в умерения климатичен пояс, към който се отнася нашата страна, най-подходящи са върбите (*Salix sp.*), тополите (*Populus sp.*), елшите (*Alnus sp.*) и трепетликите (*Populus tremula L.*, *P. tremuloides Mich.*). Освен тях краткотурнусни горски култури могат да се създават и от бързорастящи широколистни видове като явор, ясен, черен орех, платан, пауловния.

При избора на подходяща агротехника за създаването на специализирани енергийни култури трябва да се има предвид, че силно чувствителните към конкуренция на тревната или храстова растителност дървесни видове, включително и най-бързорастящите тополи и върби, се нуждаят от пълно унищожаване на съществу-

ващата естествена растителност. Това се постига чрез провеждане на дълбока оран и култивиране за разкъсване на оформената твърда кора и за унищожаване на плевелната растителност.

Световната, както и нашата практика показват, че краткотурнусните плантации при повечето видове се създават чрез засаждане на зимни стъблени резници. Засаждането се извършва през зимата или в началото на пролетта, когато почвената температура се повиши над 10°C.

Схемата на засаждане зависи от технологичните изисквания към очакваната дървесина и от техниката за обработка на междуредията

и за дърводобива. Когато дървесината се използва като източник на енергия, гъстотата трябва да бъде по-голяма - между 6000 и 12 000 растения на хектар. При 5-годишен турнус (ротация) се препоръчва разстояние в реда 60 см, при междуредие 2.5 м (6660 растения/ха), а при 10-годишен турнус - 120 см в реда и при същото междуредие разстояние (3330 растения/ха).

През първата година след засаждането растежът на дърветата е сравнително слаб дори и върху плодородни почви. В този период развитието се осъществява до голяма степен за сметка на хранителните запаси, намиращи се в резника. Опитът показва, че резници с дължина до 80 см и дебелина 2.5-3 см се прихващат сравнително добре и дават добър стартов растеж на фиданките. Процентът на прихващане на резниците и развитието на кореновата система е в пряка зависимост от наличието на фосфор в

почвата. Високата влажност на почвата и успешната борба с плевелите гарантират висок процент на прихващане и растеж на културите.

В производствената фаза растенията не са така чувствителни към засушаване, но при възможност за поливане биха се получили много подобри растежни показатели. През тази фаза може да се приложи подхранване на растенията, което се осъществява стандартно с 60 кг/ха N, 30 кг/ха P и 80 кг/ха K, рано напролет, а през лятото - само с N (20-60 кг/ха) и поливане при засушаване с 150-200 л/м². Трябва да се има предвид, че задължителното отстраняване на плевелите гарантира висока успеваемост, висока продуктивност и рентабилност на енергийните култури.

Специализираните енергийни култури в повечето случаи са обект на силни нападения и повредите от болести, неприятели, дивеч, мишевидни гризачи и други. Задължително трябва да се предприемат мерки за борба срещу болестите и насекомните вредители.

Според експертите по създаване и отглеждане на енергийни култури продължителността на ротацията зависи от интензивността на отглеждане и от растежните особености на избраните растителни видове. При по-дълга ротация се формират по-дебели стъбла, с по-висококачествена и по-изравнена дървесина отколкото при по-късите ротации. Проучванията у нас и в чужбина показват, че икономически най-изгоден е период на ротация от 3 до 5 години. С известно вариране, в зависимост от избрания дървесен вид и месторастене, растежните показатели след четвъртата година спадат и се налага сеч и подмладяване на пълчетата.

Съвсем естествено е дърводобивът в краткотурнусните култури, отглеждани на големи площи, изисква специално оборудване. Той се извършва механизирано с т.нар. комбайни, конструирани в различни разновидности. Повечето от тях са създадени на базата на добре познатите комбайни за традиционните земеделски култури като царевича и захарна тръстика след съответно модифициране. Добивът на

дървесината в култури от по-малки площи може да се осъществи ръчно или с ниска степен на механизация, посредством използване на храсторез или лек моторен трион.

Когато дървесината е предназначена за производство на целулоза, тя се транспортира до потребителя непосредствено след дърводобива. Складирането на добитата дървесина (биомаса), когато тя ще бъде използвана за гориво, изисква предприемане на съответните мерки за ограничаване на енергийните загуби и развитието на вредителите.

Втората ротация започва след развитие на стъблените издънки. При добро стопанисване и осигуряване с необходимите хранителни вещества продуктивността на растенията може да достигне 12-15 т/ха за една година през втората ротация. Това ниво на продуктивност може да бъде поддържано в продължение на около 20 години чрез система от торене, поливане и подмладяване на пълчетата.

Според агролесовъдството създаването, отглеждането и стопанисването на специализирани енергийни или други култури за ускорено производство на дървесина има многофункционално социално значение. Приема се, че използването на изоставените и нископродуктивните земеделски площи за производство на биомаса подпомага екологичното и икономическото съживяване на земеделските ферми. Плантацията за производство на биомаса имат ефект на защитни пояси за земеделските култури, допринасят за стабилизиране на почвеното плодородие. В същото време поради високата си продуктивност отделят значимо количество кислород и поглъщат реципрочно въглероден двуокис. Получената дървесина за енергийни цели повишава устойчивостта на енергетиката и развитието на обществото, а социалната значимост се допълва и от новите работни места, и от повишаването на доходите на местното население.

Доц. д-р Янчо
НАЙДЕНОВ
Лесозащитна станция -
София

Еньовден на Витоша

През тази година Природният парк "Витоша" отбелязва 80 години от своето създаване. За честване на юбилейната годишнина Дирекцията на парка съвместно с редица научни, културни институции и обществени и общински организации е разработила и успешно изпълнява обширна програма. Първото мероприятие в началото на лятото, осъществено с Националния комитет

"Петър Димков", е отпразнуването Международния ден на билките, билколечението и природосъобразния начин на живот, който в България се отбелязва като Еньовден. В неделната утрин на 22 юни група ентузиастични приятели на ПП "Витоша" и почитатели на прочутия лечител, се събраха в Княжевската гора, за да преминат пеша по любимата пътека на Петър Димков - от Княжево през м.

Бялата вода, м. Златните мостове до поляната при хижа "Момина скала".

На старта на туристическия излет участниците бяха приветствани от директора на ПП "Витоша" ланд. арх. Снежана Петрова и активисти от Националния комитет "Петър Димков" - съорганизатори на празника. По маршрута на подходящи места бяха поставени 40 табелки с изписани върху тях мисли на

народния лечител и автор на тритомното издание "Българска народна медицина".

Богатството на лечебните растения в нашата страна бе отбелязано върху 10 табла.

От текста може да се научи, че в България виреят 772 вида дивни лечебни растения, като 127 от тях се използват в официалната медицина, 250 се събират с научна цел.

На поляната пред х. "Момина скала" бе изнесена литературно-музикална програма с много песни и танци. Бяха показани ритуалите "Поръсване с мълчана вода", "Минаване за здраве под цветна арка", която бе изпълнена от различни билки.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Юбилеи

Инж. Страхил
ИВАНОВ
на 80 години

Роден е на 10.06.1934 г. в с. Капатово, Благоевградска област.

През 1963 г. завършва ВЛТИ.

Работи в Горските стопанства - Генерал Тошево, гр. Кубрат и Гара Пирин. От 1971 до пенсионирането си през 1994 г. е директор на ГС (ДЛ) - Петрич.

Инж. Иванов е уважаван колега и изтъкнат професионалист в стопанисването на

горите и правилното организиране и запазване на кестеновите насаждения в Беласица, които заемат над 1800 ха и имат национално значение. Под негово ръководство се разработва горскопътната мрежа в Беласица, с което тя става достъпна по цялото си протежение до връх Тумба. Съществен е неговият принос и за развитието на ловното дело и запазването на дивечовото богатство на Беласица.

Инж. Благой
КЛЕЧЕРОВ
на 70 години

Роден е на 06.04.1944 г. в Банско, Благоевградска област.

Завършва ВЛТИ - София, специалност "Горско стопанство", през 1970 година.

Постъпва на работа в Горско стопанство - м. Вищерица, като началник на горско-технически участък, а през 1971 г. е назначен за директор на стопанството.

През 1977 г. става зам.-директор на Техникума по горска промишленост "Никола Вапцаров" - Банско.

През 1982 г. е назначен за зам.-директор на Народен парк "Пирин".

От 1995 г. в продължение на две години е директор на ГС - Банско.

От 1997 г. е главен експерт, впоследствие началник на отдел "Управление и контрол" в НП "Пирин", където се пенсионира през 2007 година.

Особено ползотворен за инж. Клечеров е периодът на работа в ГС - м. Вищерица. Материалната база е много добра. Стопанисват се 600

дка ливади, които са основа за развитието на животновъдството и реализиране на доходи от продажбата на висококачествено сено. Годишното ползване е около 40 000 куб. метра. През периода, когато инж. Клечеров е директор, са прокарани пътища до м. Дивите кози, вр. Беслет, прекият път от м. Вищерица за Алушка река, от с. Осеново до Старо село. Проектира се пътят с. Осеново - с. Рибново. ГС - м. Вищерица, има 2 разсадника, за лесяват се по 2000 дка годишно.

Страничните ползвания в стопанството са изключително разнообразни.

Повече от десет години инж. Клечеров работи в Национален парк "Пирин". Дълбоко свързан с планината и активен скиор, той е един от строителите на парка със съществен принос за екологосъобразното стопанисване на горските екосистеми в него, за изграждане на инфраструктурата и налагането на парка като водещ в страната.

Инж. Теофил
ТОПАЛОВ
на 70 години

Роден е на 14.02.1944 г. в с. Селча, Смолянска област.

Средно образование завършва през 1962 г. в Смолян.

През 1964-1965 г. е учител.

От 1966 до есента на 1970 г. е секретар в Общински съвет - с. Селча, след което постъпва като редовен студент във ВЛТИ - София, специалност "Горско стопанство", където се дипломира през 1975 година.

Същата година започва работа в Горско стопанство - Девин, като лесничей и на-

чалник на ГТУ.

През 1980 г. се мести в Горско стопанство - Михалково, където работи последователно като началник на ГТУ, началник на Планово-икономическия отдел и ТРЗ, заместник-директор по производствено-техническите въпроси, и.д. директор и отново заместник-директор.

Пенсионира се през 2007 година.

От 2001 г. е лесовъд на частна практика и в момента работи към дърводобивна фирма.

Съюзен живот

ПЪТУВАЩ СЕМИНАР
на лесовъдите ветерани от София

На 4 и 5 юни се проведе пътуващ семинар на лесовъдите ветерани от София. Домакин бе Северноцентралното държавно предприятие в Габрово. Целта на семинара бе запознаване с актуалните проблеми при стопанисването и управлението на горите в региона.

Ветераните бяха посрещнати в новия офис на ДПП "Българка" в Габрово, където се запознаха с дейността, функциите и задачите на парка. На участниците в семинара беше показан информационния център в "Етъра" и представителната сбирка от флората и фауната на територията на парка. Силно впечатление направиха усилията, които ДПП "Българка" полага за популяризиране на дейността на парка.

Директорът на ДГС - Габрово, инж. Тони Тодорова представи подробно дейността на Горското стопанство и запозна участниците с проблемите на стопанисването и извеждането на сечите в горите със специално

предназначение, както и с трудностите, които съпътстват организацията на дърводобивния процес в стопанството. Посетена бе и м. Уза-на.

Участниците в семинара посетиха ДЛС "Росица" - м. Лъгът, където инж. Иваничка Тодорова - директор на стопанството, показа резултатите от извършената мащабна работа за подобряване на състоянието на ловностопанската дейност, както и усилията и грижите, които се полагат за запазване и уве-

личаване на дивечовите запаса в района. Направи силно впечатление уметелото съчетаване на двете дейности - ловната и горската, поддържането на горската пътна мрежа, усилията, които се полагат за използване и поддържане на горската техника, отличното стопанисване на дивечовите ниви, ловностопанските съоръжения и сградите.

При посещението на обектите се проведеха полезни разговори, обменен беше опит и бяха направени

добре обосновани предложения и препоръки от страна на участниците в семинара, към които домакините проявиха нужното внимание. Силно впечатление направи високият професионализъм и компетентност, които показваха колегите от предприятието и ДПП "Българка", взели участие в работата на проведения семинар.

Проведена бе и среща с ръководството на предприятието, в която взеха участие инж. Иван

Недков - директор, инж. Тодор Бонев - зам.-директор, и инж. Милко Денев - експерт в СИДП. Ветераните лесовъди получиха не само поздравления от инж. Недков, но и подробна информация за дейността, функциите и задачите на предприятието.

За отличната организация и изключително топло посрещане благодари проф. Никола Колев - ръководител на семинара.

Инж. Богдан БОГДАНОВ
Снимка Евелина ПЕНКОВА

Обсъждане
на Националната горска стратегия

На 31.03.2014 г. Дружеството на ветераните лесовъди и учени в София проведе своето редовно събрание, което беше открито от председателя проф. Никола Колев. Участниците бяха запознати с Националната стратегия за развитие на горския сектор на Бълга-

рия за 2013-2020 г., приета от Министерския съвет на 27 ноември 2013 г., от инж. Спас Тодоров - началник на отдел "Стопанисване на горските територии" в Министерството на земеделието и храните.

След подробния доклад се състоя дискусия, в която

участие взеха проф. Георги Антонов, инж. Стефан Сачков, инж. Георги Петрушев, доц. Богдан Богданов, проф. Васил Димитров, проф. Никола Колев, проф. Георги Цанков. Обсъдени бяха въпроси за реализирането на нови залесявания в страната, увеличаването на

горската пътна мрежа, сертифицицията в горските територии. Изказващите се посочиха някои критични моменти, свързани с методите и главните цели на стратегията.

Проф. Георги ЦАНКОВ

Да си спомним

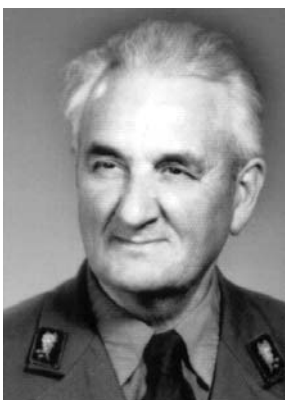
100 години от рождението
на инж. Иван Цаков

Роден е на 07.05.1914 г. в Тетевен.

Гимназиално образование получава в Ловеч, а висше лесовъдско - в Белградския университет през 1939 година.

Трудовата си дейност инж. Иван Цаков започва през 1939 г. в Народния парк "Витоша" като стажант, а след държавния изпит остава на работа като редовен лесовъд. От 1942 г. работи последователно в Горските стопанства - Селище, Сърница, "Дикчан" и Тетевен.

През 1951 г. е заместник районен директор на горите в Плевен.

От 1952 до 1971 г. е директор на Горското стопанство във Велинград, след което - до 1974 г., когато се пенсионира, е инспектор в РИОПС - Пазарджик.

Над 20 години инж. Цаков ръководи Велинградското горско стопанство. Тук той е запомнен като неуморим радетел на залесяванията - хилядите джари оголени и ерозирани терени около Света Петка, Кръстава, Цветино и Грашево се покриват с прекрасни гори. Организира възстановяването на невъзобновените сечища след прекомерна-

та сеч на иглолистните гори в стопанството и незалесените пожарища. Под негово непосредствено ръководство са отгледани хиляди джари млади насаждения.

Организира оползотворяването на ветровалната маса от смерча, поразил гората на стопанството на 29 май 1961 г., и не допуска похабяването на нито един кубически метър дървесина. В скъсени срокове организира залесяването на оголените ветровални площи, като наред с основните дървесни видове - бял бор, смърч и бук, се залесяват интродуцираните - ларикс, зелена дугласка и кедър. Днес те са не само увековечената памет за инж. Иван Цаков и залесителите от то-

зи край, но и високопроизводителни гори.

Инж. Иван Цаков заслужено е първият лесовъд, на който е присъдено званието "Герой на социалистическия труд на НР България", което получава за приноса си в залесителното дело и стопанисването на горите в ГС - Велинград.

Починал на 20.03.1994 година.

Във връзка със стогодишнината от рождението на инж. Иван Цаков колегията от Велинградско с благодарност си спомня неговия честен и самоотвержен труд на лесовъд и човек, останал пример за поколенията лесовъди.

Д-р инж. Кирил ЦАНОВ

Съюзен живот

Среща в ДГС “Рилски манастир”

По инициатива на Ми-ма Маринова, секретар на читалище “Св. Йоан Рилски” в с. Пастра, на 14.06.2014 г. се състоя среща на лесовъди и служители, работили в ГС “Рилски манастир” - м. Агнито. На срещата се събраха около 30 души. Сред присъстващите бяха инж. Борис Бузов и инж. Климент Мавров - бивши директори на стопанството, и инж. Васил Стамберов - зам.-директор, които споделиха свои спомени и преживявания. На срещата бяха и бившите началници на ГТУ - инж. Михаил Михайлов и инж. Евгени Димитров, инж. Маргарита Маврова - началник на планов отдел, Здравко Тенев - началник на Енерго-механичен отдел, и други служители. С едноминутно млчание бе почетена паметта на колегите, които не са между жи-

Участниците в срещата

вите.

В приятелска обстановка всички си спомниха за проблемите, трудностите и успехите на Горското стопанство, което се характеризира с едни от най-стръмните терени в страната и трудни условия за осъ-

ществяване на горскостопанска и залесителна дейност. На следващия ден бяха посетени Рилски манастир и м. Кирилова поляна, от която се вижда м. Черней, върху които е воден дърводобив на стръмни и урвисти терени.

На раздяла бе решено следващата година в съботата след църковния празник Свети Дух да се организира нова среща, като се поканят и другите колеги, работили в стопанството.

**Инж. Михаил
МИХАЙЛОВ**

Посещение на горски предприемачи от Белгия

От 9 до 13 юни в България гостува делегация от Белгийския национален съюз на компаниите в горския сектор (Belgian National Union of Wood Sector Companies - UNEBO), водена от Франсоа де Меерсман - главен секретар на съюза. Посещението бе организирано от търговската служба на Посолството на Белгия в България. По време на визитата бяха посетени обекти в УОГС “Г. Ст. Аврамов” - Юндола, където се проведе работен семинар и кръгла маса. Проф. д-р Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България и заместник-ректор на Лесотехнически университет, представи дейността на СЛБ, регистриран по Закона за горите като браншова организация, както и кратки данни за го-

рите и горския сектор на Република България. С презентация на дейността на “Булпрофор” в семинара взе участие инж. Антоний Стефанов - председател на Управителния съвет на браншовото сдружение на горските предприемачи. В семинара участваха инж. Димитър Янушев - управител на “Палисандър” ООД - Ракитово, инж. Димитър Джоков - член на УС на “Булпрофор” и управител на фирма “Модар 2002” - Пловдив, Владо Коцев - управител на “Братя Коцеви” ООД и “Велинградска мебел” ООД - Велинград. Дейността на Белгийския национален съюз бе представена от Де Меерсман, както и от представителите на отделните фирми. Съюзът е организация, създадена от сливането през 2009 г. на съществуващите

дотогава разделени професионални браншови организации и има над 250 членувачи фирми. Основната роля на съюза е развитието на горското предприемачество, улесняване и укрепване на контактите между белгийските фирми и европейските им колеги.

Проведеният семинар бе добра възможност за опознаване на представителите на браншовите организации, а неформалните разговори допринесоха за обсъждане на възможностите за сближаване между СЛБ и UNEBO, както и на работещите в сектора от Белгия и България. Срещата позволи да се добие добра обща представа за ситуацията на отрасъла в двете страни. Бяха демонстрирани технологии за добив и извоз на дървесина, както и

мощностите за преработка на дървесина на територията на УОГС - Юндола, “Техноуд” - Разлог, “Братя Коцеви” ООД - Велинград, “Палисандър” ООД - Ракитово. Посещението включваше и завод “Монди” в гр. Стамболийски, офиса в Пловдив на Южно-централното държавно предприятие - Смолян, ДЛС “Тракия” - с. Стряма, и фирма “Модар 2002” - Пловдив.

Гостите разгледаха Историческата църква и музей в Батак и посетиха Пещера.

Преди отпътуването си белгийските горски предприемачи засадиха дърво в Европейската гора, създадена в м. Старина на УОГС - Юндола, през 2006 г. по време на Годишната среща на Съюза на европейските лесовъди.

Б

Юбилеи

Инж. Тодор
РОЧКОВ
на 70 години

Роден е на 24.03.1944 г. в с. Кондофрей, Пернишка област.

Завършва ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, през 1970 година.

Започва трудовата си дейност като проектант-лесоустроител в “Агрореспект” - София, където работи до 1979 година.

От 1979 до 1984 г. е главен специалист по стопанисване на горите и началник-отдел в Горскостопанския комбинат в София.

През 1984 г. е на работа в Никарагуа. След това отново работи в “Агрореспект”.

През 1991 г. след кон-

курс е назначен за главен директор на Районната дирекция по горите - София, където работи до пенсионирането си през 2009 година.

Инж. Тодор Рочков участва в изготвянето на лесоустройствените проекти на десетки горски и ловни стопанства, работи активно за въвеждането на нови технологии и добри лесовъдски практики в отглеждането, стопанисването, експлоатацията и възобновяването на горите. Като районен директор полага грижи за израстването на младите специалисти.

Инж. Георги
ПАШОВ
на 70 години

Роден е на 02.07.1944 г. във Велинград, Пазарджишка област.

Във ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, се дипломира през 1968 година.

През 1968-1969 г. работи като началник-участък в Горското стопанство в Ракитово.

От 1976 г. е главен специалист по залесяването в Горскостопанския комбинат - Пазарджик.

През 1982 г. по линията ДСО “Дърводобив и строителство” в Коми АССР заминава за Горскопромишленото предприятие - Усогоorsk.

През 1990-1991 г. е лесничей в Тополовото стопанство в Пазарджик.

През 1991-1995 г. е главен специалист в отдел “Гори, защитени територии, дървообработваща и минна промишленост” в РИОСВ - Пазарджик.

зарджик. Участва в идейните разработки на проектите по “Натура 2000”.

През 1995-1999 г. като директор на ГС - м. Широка поляна, инж. Пашов реализира проектирането и строителството на многофункционална административна сграда.

От 1999 до 2001 г. работи последователно като експерт по лов и риболов в “Сютка” ЕАД и Държавно лесническо - Чехълво.

В РУГ - Пазарджик, от 2001 до 2005 г. е експерт по лова и риболова и експерт по лесоустройството и кадастъра на горския фонд.

От 2005 до 2008 г., когато се пенсионира, инж. Пашов е заместник-началник по дърводобива и реализацията на дървесината на РУГ - Пазарджик.

Инициатива за изграждане на паметник
на Иван Груев

Инициативният комитет и кметството на с. Баня, община Панагюрище, Пазарджишка област, в знак на признателност ще изгради бюст-паметник на инж. Иван Груев (1922-2002 г.), роден в с. Баня и посветил живота си на горското дело в името на опазването и умножаването на горското богатство на България.

Съюзът на лесовъдите в България се обръща към Вас с молба за парично подпомагане за изграждането на бюст-паметника.

Банковата сметка за набиране на средства е:
BG53STS493000021751289
при Банка ДСК.
Телефон за връзка:
0888794302

Иван Делчев Груев е роден в с. Баня, Панагюрско, на 10.03.1922 година. Завършва висше лесовъдско образование в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет през 1948 година. От 1955 до 1962 г. е директор на “Агрореспект”. Продължава професионалния си път като главен инженер на Главното управление на горите, заместник-председател на Комитета по горите

и горската промишленост, заместник-министър на горите и опазване на природната среда, а след 1976 г. - първи заместник-министър на горите и горската промишленост. През 1986 г. е назначен за председател на Агенцията по горите и горската промишленост, където работи до пенсионирането си през 1990 година.

Над 15 години инж. Груев е председател на Научно-технически съвет по лесотехника и главен редактор на списание “Горско стопанство”, ръководител на българската делегация към Организацията за прехрана и земеделие (FAO), участ-

ник в три световни конгреса на лесовъдите.

Като ръководител от висок ранг инж. Иван Груев работи за просперитета на горския отрасъл и подобряване на състоянието на нашите гори. Под негово ръководство се изработва планът за залесяване на водосборите на язовирите “Искър” и “Тополница”. Инж. Груев има голям дял в усилията за прекратяване на пресиленото ползване на горите у нас и за организиране на задграничния дърводобив в Коми АССР, както и за модернизацията на дърводобива и дървообработването в нашата страна.

Инж. Борис
ГОЛЕВ
на 70 години

Роден е на 18.04.1944 г. в Баня, Благоевградска област.

Завършва ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, през 1973 година.

От 1975 до 1979 г. е началник на ГТУ “Предела” в Горско стопанство - Симитли. През този период в участъка се развива многостранна горскостопанска дейност - интензивен дърводобив с трактори, въжени линии и обоз, залесяване, смолодобив, добив на борина, разсадниково производство.

От май 1979 г. започва работа като технолог в отдел

“Дърводобив” на ГСК - Благоевград, а след това последователно е главен специалист и експерт в различни отдели - по дърводобив, странична дейност, началник на отдел “Охрана на труда”, “Охрана и опазване на горите” и “Лесозащита и борба с горските пожари” в РУГ - Благоевград.

През 1982 г. специализира в Чехия по проблемите на дърводобива в затворените басейни.

Носител е на званието “Отличник” на МГТП.

Пенсионира се през 2010 година.

Проектът “КОРИНЕ Земно покритие” и свързаните с горските територии класове земно покритие

Проектът на Европейския съюз “КОРИНЕ Земно покритие” (CORINE Land Cover), в който се включват 38 европейски страни, е съществен досега на четири етапа - 1990 г. (CLC 90), 2000 г. (CLC 2000), 2006 г. (CLC 2006) и 2012 г. (CLC 2012). България се включва в проекта през 1992 година.

Основните цели на проекта, който е от изключително значение за ЕС, са създаване на единна европейска карта на земното покритие посредством интерпретация на изображения и цифрова база данни. Неговите резултати се използват за оценка на земното покритие и състоянието му и формиране на политиките за опазване на околната среда, планиране и управление на селското и горското стопанство, транспорта на европейско и национално ниво.

Приетата единна номенклатура за 44-те дешифрирани и картирани класа земно покритие включва шест класа, тясно свързани с тематичното картографиране на дървопроизводителните площи от горските територии, с инвентаризацията на горските насаждения и тяхното наблюдение във връзка с горските пожари: 3.1.1. Широколистни гори, 3.1.2. Иглолистни гори, 3.1.3. Смесени гори, 3.2.2. Растителни съобщества на храсти и треви, 3.2.4. Преходна дървесно-храстова растителност, 3.3.4. Опожарени площи.

И трите класа земно покритие - 3.1.1., 3.1.2. и 3.1.3., са производни на подклас 3.1. Гори, включени в основен клас 3. Гори и полустествени площи. Ползата от CLC данните при тези три класа земно покритие могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Някои грешки в цифровата карта на горите могат лесно да бъдат открити. Тези грешки се отнасят най-вече до очертаването на горкостопанските площни единици.
- Всички промени, по-големи от 5 дка, могат да бъдат бързо и точно локализирани, като площта им се определя автоматично и се въвеждат в цифровата карта на горите, без каквито и да било скъпи и отнемачи време геодезически процедури.
- Една класификация с обучение на многоканалните изображения би позволила точното разграничаване (по спектрален признак) и определяне на пространственото разположение на различните дървесни видове. Такава пространствена информация, особено важна за смесените горски насаждения, не може да се извлече от използваните понастоящем цифрови карти на горите.

Класове земно покритие 3.2.2. и 3.2.4. са производни на подклас 3.2. Храстови и/или тревни растителни съобщества, включени в основен клас 3. Гори и полустествени площи.

В България единствените достатъчно големи площи,

които би трябвало да получат код 3.2.2., са покритите с клек (*Pinus mugo*). Някои горски съобщества на къпинови и малинови храсти, също принадлежащи към този клас, не са с достатъчна площ (25 ха) за обособяване на отделни CLC полигони.

Въз основа на резултатите от проект CLC за България, е проведено широкомащабно изследване за откриване и определяне на площи, покрити с *Pinus mugo* за цялата територия на страната. Оказа се, че такива асоциации са широко разпространени във високопланинския пояс (с надморска височина между 1400 - 2500 м) на планините Рила и Пирин, а отделни находища има и във високите части на Витоша и Западна Стара планина. Високо в планините обширните асоциации от *Pinus mugo* обикновено са чисти. Тяхната спектрална отразителна способност прави лесно разпознаването им по цвят върху аерокосмическите изображения, разграничаването им от другите иглолистни дървостой и очертаването на CLC полигони с код 3.2.2.

Промените във формациите от *Pinus mugo* са много бавни. Сечи в тях не са разрешени в България, както е и навсякъде в Европа. Въпреки това са открити някои големи промени в този CLC клас, дължащи се на горски пожари и последващи сечи.

Клас 3.2.4. Преходна дървесно-храстова растителност включва преди всичко храстовидна или тревиста растителност с отделни разпръснати дървета. Той може да представя или деградиация, или регенериране на гори. Културите, горските разсадници и сечищата в горските територии също се включват тук. Тъй като българските закони, независимо от случая, не позволяват големи сечи с площ по-голяма от 5 ха (и това е долната граница за полигон на промяна в CLC), този клас дава чудесна възможност за идентифициране и околичествяване на незаконните сечи.

Клас земно покритие 3.3.4. е производен на подклас 3.3. Открити пространства с малко или без растителност, включени в основен клас 3. Гори и полустествени площи.

Клас 3.3. по принцип включва природни територии с малко или никаква растителност - открити термофилни формации от пясъци или скали, върху силикатни или варовикови почви, често с ерозирали участъци, степни тревни съобщества, изгорели площи и други.

Клас 3.3.4. Опожарени площи включва опожарените

горски площи, растителни съобщества на храсти и треви, преходна дървесно-храстова растителност, площи с рядка растителност. Той може да представя както пожарища на по-малко от 3 години и все още видими в спътниковите изображения, така и всички площи с естествена или полустествена растителност. Срокът от 3 години, в който дадена площ се приема все още за опожарена, абсолютно съвпада с аналогичния срок в българските нормативни уредби. В рамките на тези 3 години гората върху опожарената площ трябва да бъде изсечена (ако има все още стоящи мъртви или повредени дървета) и площта - залесена. Данните от CLC не могат да бъдат използвани в оперативните етапи на ранно идентифициране, сигнализиране и локализиране на горските пожари, но те могат да бъдат много полезни за бърза и сравнително евтина оценка на щетите. Едно налагане на CLC полигоните 3.3.4. върху цифровата “карта на горите” може да даде точна информация за принадлежността на повредените части към дадени подотдели (горски насаждения), а също и точната площ на тези повредени части. В комбинация с атрибутните данни в горкостопанските планове тази информация ще предостави точни данни за реалните загуби на дървен материал. По аналогия вредите, причинени на горската фауна, също могат да бъдат оценени с помощта на картите от ловнос-топанските планове, въпреки че точността неизбежно ще бъде по-ниска.

Компютърно подпомогнатата интерпретация и разновременният анализ на аерокосмически изображения по методиката на проекта на ЕС “КОРИНЕ Земно покритие” позволяват откриване на промените и обективно проследяване на динамиката в развитието на горските територии на България, както и изготвянето на статистически анализ на пространственото разпределение и количествените характеристики на представените класове земно покритие. Резултатите от проекта могат да бъдат ползвани от специалисти, работещи освен в областта на горското стопанство и в области като земеделие, околна среда, териториално планиране, образование, транспорт, демография, туризъм, енергетика и здравеопазване. Проектът намира и търговско приложение например в атласи и автомобилни навигационни системи.

Инж. Нина АЛЕКСАНДРОВА

130 г. от рождението на Тома Захариев — Личност с възрожденски дух

Патриархът на българското горско опитно дело Тома Захариев Христов е роден на 7 март 1884 г. в заобиколения с планинските ридове на Шар, Бабуна, Нидже и Селечка планина град Прилеп (тогава в Османската империя). След Освободителната война положението на българското население, останало в границите на Турция, се влошава и семейството му се преселва в България.

След завършване на класическата гимназия в София (1902 г.) Тома Захариев заминава да следва в Лесной институт в Петербург, Русия. През 1908 г. се завръща в България с научно звание “учен-лесовъд I-ви разред” и постъпва в Софийското административно лесничейство. До началото на войните работи във Варненско и след демобилизацията (1918 г.) е назначен за инспектор по арондиране (1920 г.) и главен инспектор по измерване и уредба на горите към Министерството на земеделието и държавните имоти (МЗДИ).

В същото време е сред основателите на Държавното техническо училище “Цар Борис III” и преподавател в двугодишния курс за лесовъди полувишисти (1922-1925 г.), а по-късно и лектор в новосъздадения Агрономо-лесовъден факултет.

През 1925 г. специализира горско опитно дело в Лесовъдния отдел на Политехнически институт в Цюрих, Швейцария.

На 1 декември 1928 г. се основава Службата по горско опитно дело към Отделението на горите и лова при МЗДИ - първото горско научноизследователско учреждение в България. Тома Захариев е идеен баща на службата и първият ѝ директор - до 1940 година.

Той е един от основателите на Дружеството на българските лесовъди (1910 г.) и на неговия орган - сп. “Горски преглед”, на което

дълги години е редактор. Най-значимите му статии са свързани с организирането на горското дело и стопанисването на горите: “По уреждането на горското опитно дело” (1927 г.); “Какво става в Риломонастирските гори?” (1927 г.); “По избора на стопанските форми за нашите иглолистни гори при днешните насоки в лесовъдството” (1928 г.); “Върху точността при измерването на горите у нас” (1930 г.); “Принос за изучаване влиянието на сушата върху растежа на някои горски дървесни породи” (1930 г.); “По държавния изпит на лесовъдите” (1930 г.); “Новият правилник за стопанска експлоатация на държавните гори” (1934 г.); “Гори, народ и държава” (1937 г.); “Горкостопанската просвета на българския горянин” (1939 г.).

По случай 10-годишнината от основаването на Службата по горско опитно дело (1938 г.) Тома Захариев публикува статията “Горското опитно дело у нас (основание и предложение за нова негова уредба)”, в която с болка прави нелекото признание: “Възлаганите от мен надежди не се оправдаха. Сегашната организация на службата се оказва в невъзможност да изпълни поставените задачи, а опитът за привличане на външни сътрудници, не даде резултат... Лесовъдските работи се извършват в продължение на дълги периоди от време, надхвърляйки даже живота на отделен научен деятел... затова са нужни не учебни школи, а специално устроени учреждения (опитни институти). Връзката между учебното и опитното горско дело е така тясна и естествена, те не могат да стоят далеч, разделени една от друга.”

Тома Захариев е един от първите радатели за организиране на рационално сто-

панисване на горите, като подчертава, че е нужно “да се създадат максимум приходи при минимални разходи, да се модернизира лесовъдството чрез премахване на старите голосечни методи на стопанисване и повдигане, като върховен принцип в лесовъдството естественото подмладяване”.

Според Тома Захариев зоркото око на лесовъда трябва да бди над всеки миг на природата и да вади умни и правилни заключения за стопанисването и уреждането на горите. Той пренася опита на руското лесовъдство и поставя началото на правилното стопанисване на дъбовите гори в Източна Стара планина, полага основите на стационарните научни изследвания за залагане на опитни площи за проследяване на растежа и развитието на горските биocenози. Обяснява как да се регламентират празникът на залесяването в училищата и доброволният труд за създаването на зелената яка край населените места. Следи дейността на Горския кооперативен съюз.

Съществен е приносът на Тома Захариев в създаването на третия Закон за горите (1925 г.), в който той обосновава “здравите начала за разумно и постоянно ползване в нашите гори”. До края на своя жизнен път (23.10.1940 г.) работи за горското опитно дело, което смята за крайгълен камък на лесовъдството като “емпирична наука”, съзвучна с опита и горската практика.

Тома Захариев направи първата бразда в горското опитно дело. Възрожденският му дух, просветителската и безукорната служба прехвърлиха здрав мост към бъдещето и следващите поколения лесовъди, посветили се на науката за гората. Един народ е достоен за своето минало, ако може да притурят нови и светли имена към делата на своите бащи и деди. Нека се покажем достойни.

Проф. Христо ЦАКОВ
Институт за гората - БАН

Поздравителен адрес

По случай 65-годишнината от създаването на Професионалната гимназия по горско стопанство “Христо Ботев” - Велинград, на 5 юни проф. д-р Иван Палигоров изпрати до ръководството, преподавателите и учениците поздравителен адрес:

Позволете ми от името на Ръководството на Съюза на лесовъдите в България, както и лично от свое име да Ви поздравя с 65-годишния юбилей от създаването на гимназията!

Уважаеми ученици, Вие имате щастие да свържете своя живот с една от най-хубавите професии - професията на лесовъда, който се грижи за горското богатство на България! Нещо повече - Вие имате привилегията да се

учите в ПГГС “Христо Ботев”, която вече има 65-годишни традиции в горското средно образование и обучение и непрекъснато дава своя принос за високо качество и за устойчиво стопанисване на горското богатство на България! Следва да бъдете горди с постиженията на няколко поколения преподаватели и ученици - лесовъди, които са създали и поддържат трайно във времето заслужен авторитет на гимназията сред водещите професионални училища в областта на горското средно образование у нас.

Позволете ми в деня на този прекрасен юбилей да Ви пожелаем крeпко здраве, лично щастие и много професионални успехи!

Уроците на гората за българското общество

Когато старият и опитен лесовъд инж. Тодор Дачев сложи за първи път в ръката ми контролна горска марка, изрече няколко напътствени думи: "Не вземай от гората повече от онова, което иска доброволно да ти даде. Прави с нея това, което тя прави за самата себе си. Насилваш ли гората, насилваш и човешкото общество". Много по-късно осъзнах, че съм изслушал не само лекция по философия на класическото лесовъдство, но съм получил даром и първия си урок по обществознание. Защото хората и гората, като общ продукт на природата, са едно неделимо цяло, подвластно единствено на природните закони. Наруши ли се балансът в природата, нарушава се и балансът в човешкото общество. А баланс в природата рушат малките, нищожни и алчни човечета, тъпчеци безмилостно и арогантно святата земя.

От незапомнени времена

мъдрите българи са се учели от гората. Дори държавата си подреждали по моделите на горските уредби. И първото - най-великото и най-демократично Народно събрание, свикали в горските усой на м. Оборище. Но и много незрящи и глухи нашенци преминавали през нея. След тях заплаквала гората, заплаквали и хората.

Жизнената сила и устойчивостта на гората произтичат от нейната компактност, от многообразието на индивидуалности, обединени в общ организъм и с отговорности, разпределени между индивидите на цялото общество.

Жизнената сила и устойчивостта на гората произтичат от единството и борбата на противоположностите. В нея има строго спазван йерархичен ред, установен от неписани горски наредби. В структурата на горската общност всяко дърво има своето постоянно място като

разположение и функция - своеобразно горско коопериране и специализиране.

Общностите, независимо от характера си, се развиват успешно само с участието на всичките си съставни елементи. Стремещт за индивидуално оцеляване без зачитане на колективните интереси е признак за разпадане на обществата. Егоизмът, себичността, алчността и безотговорността родиха циничния девиз "Съдбата на днешните е в ръцете на самите днешни се". Този античужден по своята същност девиз създаде сериозни диспропорции в българското общество и постави началото на неговата дезинтеграция.

Гората не познава застои. Пълният ѝ покой е равнозначен на гибел. В нея движението е вечно, но всяко индивидуално движение е подвластно на общите цели и идеали. Самото движение поражда противоречия, но

противоречията в природата са двигател на прогреса. Дори вътрешновидовата и междувидовата борба за жизнено пространство е не само стремеж за запазване на вида и за качествено му възпроизводство, но е и част от общите усилия за оцеляване на горските екосистеми.

В гората съществува постоянно действащ закон за независимостта на растежните фактори. Най-общо той гласи, че всички фактори са безусловно необходими и че нито един от тях не може да бъде заменен с друг. Не могат да бъдат заменени хлябът и слънцето със зрелището и надеждите. Такава е диалектиката на природата!

По периферията на гората растат големи, криви и чепати дървета. Лесовъдите ги наричат свободни поради възможностите им за свободен растеж, обусловен от растежен простор. Търгащите на дървесина и на човешки съдби и надежди виждат в

кривите дървета единствено дървата за горене и казват, че кривото дърво само бравата го оправя. Те гледат на гората с очите на слепци и безпросветници. Те не виждат уникалните творения на природата. Те не знаят, че тези дървета със забитите си дълбоко в българската земя корени и с могъщите си корени пазят цялата гора от ветроломите, връхлиташите често на Балканите. Такова "свободно дърво" в гората на българското общество беше Николай Хайтов. Кривите работи го дразнеха, но не кривите дървета, а кривичите в обществото. Затова често усукваше словесната си шибучица по гърбовете на кривналите от правите горски пътеки. Шибучица Николай Хайтов наричаше тънката, дълга и жилава пръчка. Малко такива дървета останаха и повечето са с прекършени клони. Най-често сега се срещат изкорубени от времето дървета, спо-

лучливо наречени от местното население "баби".

Безмилостна е била съдбата към българската гора. Столетия наред и свои, и чужди са посичали най-хубавите и най-плодоносните дървета. Оставяли са само недораслията от по-долните етажи. За това днес я виждаме разделена, разредена, залиняла и опростяла, жалко подобие на "Великата българска гора".

През последните десетилетия в света настъпиха глобални екологични промени. Влоши се жизнената среда. Влошиха се и жизнените функции на горското ни общество. Всяка пролет дърветата бавно и мъчително разтварят цветните си пъпки, като слепени от гурели детски очички, за да поставят началото на нов живот. Върху него се крепят крехките български надежди.

Инж. Димитър
АЛЕКСИЕВ

IN MEMORIAM

На 1 април почина инж. Никола Николов Риджаков.

Роден е на 01.04.1931 г. в Берковица. Завършва ВЛТИ през 1954 г. с пълно отличие и е назначен в Горско стопанство - Говежда. През 1955 г. се премества в Берковското горско

стопанство като референт, а скоро след това започва работа като старши инженер, отговарящ за дърводобива, охраната, лова и страничните ползвания в Окръжното управление по горите в Берковица. От 1962 г. става учител в Практическото горско училище в Берковица, където преподава теория и практика на ловното стопанство и лесоползване до пенсионирането си през 1991 година.

Участва в местното управление на Община Берковица.

В периода 1973-1978 г. записва задочна аспирантура по биология и болести по лисицата към Ветеринарно-медицинския институт, катедра „Генетика и селекция“. През последните три години от трудовия си стаж заминава за Кримския полуостров, гр. Черноморское, където събира семена пре-

димно от кедр, кипарис, чинар и произвежда фитоданки в създаден от него разсадник. Озеленява крайбрежието, дворовете и целия град. Публикувал е материали в няколко централни издания. Изключително честен, принципен и трудолюбив колега, оставил светла диря след себе си.

Поклон пред светлата му памет!

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Отпуски за обучение

Отговор: Правото на ползване на платен отпуск за обучение (чл. 169 от КТ), на отпуск за приеман изпит в учебно заведение (чл. 170 от КТ) и редът за ползването им от учащите се (чл. 171а от КТ) се обуславя от обстоятелството дали работодателят е дал съгласие за обучение на работника или служителя. При липса на съгласие работникът/служителят има право само на неплатени отпуски, намалени наполовина от установените разрешени в чл. 170 и чл. 171 от Кодекса на труда.

Съгласно чл. 52 от Наредбата за работното време, почивките и отпуските (НРВПО) - "съгласието на работодателя по чл. 169, 170 и 171 КТ се дава в писмена форма за всеки отделен случай". Съгласието се дава при започване на обучението и важи за целия период, определен според програмите на учебното заведение, необходими за завършване на обучението. Ако работникът или служителят повтаря учебните години или по неуважителни причини не завършва обучението си според програмата, работодателят няма задължение да дава съгласие за отпуски за годините вповече, през които работникът или служителят се обучава.

С разпоредбата на чл. 169, ал. 1 в КТ е определено: "Работник или служител, който учи в средно или висше училище без откъсване от производството със съгласието на работодателя, има право на платен отпуск в размер 25 работни дена за всяка учебна година". Отпускът за обучение е целеви отпуск. Без значение от това дали е платен, или неплатен, той се ползва независимо от всички останали видове отпуски. Който се учи без откъсване от производството и отговаря на изискванията, установяващи правото на отпуск за обучение, той ще има право да ползва този целеви отпуск, независимо от това, че има право или не на други видове отпуски. Поради това правото на ползване

ВЪПРОС: *Работя в Държавно горско стопанство и имам средно специално образование. С писмено съгласие на работодателя започнах задочно обучение в Лесотехническия университет, факултет „Горско стопанство“. От последната учебна година не съм взел два изпита, но съм ползвал всички полагащи ми се платени отпуски за обучение. Поисках да ползвам платен отпуск за обучение от 30 работни дена за подготовка и явяване на държавен изпит и защита на дипломна работа, като през това време се подготвя и явя и на двата невзети изпита от последната сесия, но ми казаха, че нямам право. Така ли е?*

на отпуск за обучение се подчинява на специален режим, различен от режима за ползване на платения годишен отпуск.

Разпоредбата на чл. 171а от КТ предвижда специален ред за ползване на отпуска за обучение. Отпуските за обучение се ползват във време, определено от работодателя или служителя в зависимост от организацията на учебния процес, след писмено уведомяване на работодателя най-малко 7 дена предварително. В писменото заявление до работодателя работникът или служителят посочват основанията, размера и началната дата на ползването. Съгласно чл. 51, ал. 1 от НРВПО към заявлението се представя съответният документ, издаден от учебното заведение, с който се удостоверяват дните на заетост с учебни занятия или изпити. След ползване на отпуск за присъствие на учебни занятия и явяване на изпити работникът или служителят е длъжен да представи студентска книжка или друг документ от учебното заведение за удостоверяване на посещението на учебните занятия или явяването на изпит (чл. 51, ал. 2 от НРВПО). Когато учащият се е отсъствал от учебни занятия или не се е явил на изпит по неуважителни причини, ползваният отпуск

се счита за неплатен.

В зависимост от броя на изпитите в съответната изпитна сесия, от тежестта и трудността на самия изпит учащият се сам преценява колко време преди датата на изпита е необходимо да излезе в отпуск. Учащият трябва да знае, че само в рамките на учебната година може да ползва полагаемите му се отпуски. Тези отпуски не могат да се ползват за следващата учебна година.

Съгласно разпоредбата на чл. 169, ал. 3 от КТ работник или служител, който учи в средно или висше училище без откъсване от производството има право еднократно и на платен отпуск от 30 работни дена за подготовка и явяване на зрелостен или държавен изпит, включително и за подготовка и защита на дипломна работа, дипломен проект или дисертация. Този отпуск се ползва в зависимост от нуждите на обучаващия наведнъж или на части, на два или три пъти.

Отпуските за обучение се разрешават преди и по време на очни занятия или изпити, но не и след тях.

Отпускът по чл. 169, ал. 3 от КТ се ползва след вземане на всички изпити, предвидени в програмата на учебното заведение.

В описания с въпроса случай е редно за двата невзети изпита от последната изпитна сесия обучаващият се да ползва с разрешение на работодателя от годишния си платен отпуск или неплатен отпуск по чл. 171, ал. 1, т. 1 от КТ. След това може да поиска платен отпуск от 30 работни дена по чл. 169, ал. 3 от Кодекса на труда.

Справка: чл. 169, чл. 170, чл. 171 и чл. 171а от КТ; чл. 51 и чл. 52 от НРВПО

Николина НАНОВА
юрисист при ФСОГСДП

РЕДКОЛЕГИЯ НА ВЕСТНИК "БЪЛГАРСКА ГОРА"

Българска
ГОРА
СЛБ

JSSN 1312-7055

<http://www.bulgarian-foresters.org>

Главен редактор - инж. Богдан БОГДАНОВ

Редакционен съвет:

проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ, проф. д-р Никола КОЛЕВ, доц. д-р Милко МИЛЕВ, доц. д-р Груд ПОПОВ, инж. Борис ГОСПОДИНОВ, инж. Илия СИМЕОНОВ

Редактор - Диана ПЕТРОВА

Предпечатна подготовка - инж. Ваня ИЛИЕВА

Печат - БОБ и Ко Принт

КОРЕСПОНДЕНТИ: инж. Иван ГЕОРГИЕВ - Берковица, инж. Георги МАНГУШЕВ - Благоевград, инж. Кирил ПЕТКОВ - Бургас, инж. Игнат ИГНАТОВ - Варна, д-р инж. Борислав ЯНГЪЗОВ - Кърджали, инж. Румяна ВЕЛЧЕВА - Ловеч, инж. Никола КАВАРДЖИКОВ - Пловдив, инж. Кирил ТОДОРОВ - Пазарджик, инж. Ирена БАНОВА - Русе, инж. Сашка ИВАНОВА - Смолян, инж. Румяна ПЕНЕВА - Сливен, инж. Ярослав ЯРОСЛАВОВ - Стара Загора, инж. Иван ГУНЧЕВ - Велико Търново, инж. Кирил ИВАНОВ - Кюстендил, инж. Николай СТОЯНОВ - Шумен, проф. Христо ЦАКОВ - Институт за гората, доц. Костадин БРОЩИЛОВ - ОСДГ - Бургас. *Всички мнения, изразени в авторски публикации, са лични и не ангажират Редакционния съвет.*

Съюз на лесовъдите в България
Банкова сметка: IBAN BG 90 STSA
№ 93000010117510, Банков код:
30021040, Банка ДСК - АД, клон 4
София 1000, бул. "Витоша" 15
За връзка със Съюза на лесовъдите
в България и със Съюза на
европейските лесовъди
e-mail: bbgora@abv.bg
www.european-foresters.info
Телефон на СЛБ: 02 / 981 86 32

Миналото и настоящето на дърводобива

Дърводобивът е важна фаза в стопанисването на горите. Своевременното и качествено изпълнение на процесите в лесоползването, които се основават на лесоустройствените проекти, приложени с лесовъдските познания и умения на извършилия маркирането, в най-голяма степен обуславят бъдещото състояние на горските насаждения.

Сложността на производствените процеси - голямата им трудоемкост и високата себестойност на добиваната продукция, в най-голяма степен е предопределена от обстоятелството, че горите в България се намират на планински и полупланински терени, със стръмно спускащи се склонове към дълбоки речни долини. Малка е гъстотата на горската пътна мрежа. Тежките теренни условия и липсата на инвестиции в лесоползването бяха причина дърводобивът у нас да се изпълнява по примитивен начин до края на 50-те години на XX век. След този период в страната многократно нарасна нуждата от дървени строителни материали, дървесина за технологична преработка и дърва за огрев. За задоволяване на тези нараснали потребности от дървесина дърводобивът бързо се превърна в значим подотрасъл на тежката промишленост. Държавата стана мощен инвеститор в механизацията на дърводобива. В сравнително кратък период бяха постигнати високи успехи в приложението на техническите новости. Механизацията на сечта и товаренето на дървените материали достигна 100 %, а извозът - 82 %. В технологичния процес бяха постигнати високи успехи в комплексното използване на дървесината чрез приложението на извоза на цели стъбла и дълги стъблени секции до временните складове. Започна изграждането на централни гор-

ски складове, където с пълна механизация се постигаше цялостно оползотворяване на дървесината.

След 1997 г. в дърводобива се настани безпорядък по отношение на прилаганите технологии и използваната техника за извоз на дървени материали.

Кои са по-важните отстъпления от добрите практики в дърводобива, водещи към трайни увреждания на горските екосистеми?

Планът на технологичния процес се изработваше значително преди сечта в даден обект. Сега такива планове не се изготвят. При сечта и

леч, когато такава дървесина ще се търси в цяла Европа.

Сечени, недообработени, неприбрани стъбла и непочистено сечище

лу нагоре. Дневната производителност достигаше до

пустимо утъпкване на горските почви".

След 1997 г. горските стопанства бяха лишени от правото на стопанска дейност. Цялата техника, която притежаваха, премина в собственост на т.нар. РМД. След краткото им съществуване дърводобивната техника премина в безброй новопоявили се малки частни горски фирми. При липсата на сервизно обслужване и доставка на резервни части тази техника изчезна. Вместо специализирани дърводобивни машини и механизми, в гората бяха вкарани бракувани от армията

55 големи дървообработващи комбината, чиято цел бе дълбочинна преработка и пълно оползотворяване на дървесината. Там бе внедрена най-модерна по световните стандарти дървообработваща техника и технологии. Мебелните заводи произвеждаха висококачествена мебелна продукция, която се изнасяше в цял свят. Тези предприятия вече не съществуват. Вместо тях се нароиха безброй малки занаятчийски дърводелски работилници, които буквално съсипват дървесината.

До настъпването на демократичните промени у нас на горското ведомство със закон бе вменено задължението да упражнява контрол за целесъобразното и

най-пълноценното използване на дървените материали. Вече повече от 20 г. никой не се занимава с този изключително сериозен проблем - какво става с продукта на българската гора, след като напусне нейната територия.

Надежда за подобряване на ситуацията в дърводобива и минимални увреждания на горите в България е появата на държавните горски

транспортни средства. Така се внесе хаос в дърводобивната дейност.

Чрез безразборното и безконтролно строителство на тракторни пътища из нашите сечища се унищожават водоохранните, водорегулиращите и влагозадържащите функции на гората. При валели и бързо топене на снеговете водната лавина се спуска надолу към равнината и причинява наводнения. През горещите летни дни чрез отсечените "горски хоризонти" сушата бързо настъпва и довежда до загиване на горските насаждения.

Не трябва да бъдем безразлични и към употребата на дървесината след дърводобива. До 1990 г. в България много успешно работеха

предприятия. На тях трябва да се предостави със закон правото на всякакъв вид стопанска дейност в държавните гори. Печалбата от тази стопанска дейност трябва да остава в предприятията и да се инвестира в доставката на специализирана горска техника, строителство на автомобилни пътища, развитие на вътрешен и международен туризъм, квалификация и екипировка на работниците, залесяване, дивечоразвъждане, противоерозионни дейности и други.

Модел за организация, технология и механизация на дърводобива са Учебно-опитните горски стопанства "Юндола" и "Петрохан".

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

УОГС - Юндола - извоз с волове

УОГС - Юндола - извоз с LKT-80

първичната обработка никой не контролира добива на най-ценните сортименти. След приключване на сечта и извоза с сечищата изобилстват с пълнове, стърчащи над повърхността повече от метър, закачени отсечени стъбла, засрашаващи живота на преминаващите, разхвърляни неприбрани цели стъбла и стъблени секции, несъбрана вършина и други. Това, че от елитни горски насаждения, расли 120, 140, 160 години, с идеални стъбла, се добиват дърва за огрев, е престъпление спрямо българската гора. Ако сега няма потребление на трупи за шперплат, фурнир, траверси или детайли за мебели, тази дървесина може да се съхрани на корен. Ще дойде време, и то не е да-

Друг сериозен проблем са уврежданията, които се нанасят на горите у нас при извоза на дървените материали. През 1949 г. в България бяха внесени и успешно внедрени две преносими горски въжени линии "Висен", швейцарско производство. Това бе повратен момент в дърводобивната практика. При този начин дървените материали и дървата за огрев се транспортират от сечищата до автомобилните пътища изцяло по въздушен начин, без да се опират до земната повърхност. Тази въжена линия имаше дължина до 2000 м и преодоляваше различни наклони на терена. Линията успешно се прилагаше както за спускане на дървените материали, така и за извличане отдо-

50 м³, а месечната - до 1000 м³. Броят на тези линии бързо нарасна и в средата на 70-те години надхвърли 360. Този начин за извоз е най-екологосъобразен, не уврежда природната среда.

В края на 70-те години започна вносът на мобилни въжени линии "Колер" за извличане на дървени материали на разстояния от 300 до 500 метра. Подобна въжена линия в няколко модификации бе разработена и от Института за гората - БАН, с автор проф. Васил Василев. В началото на 70-те години бяха внесени няколко специализирани шарнирни горски трактора "Валмет" и "Тимберджак". В редица европейски страни изключително се държи на показателя "до-

Поздравителен адрес до Факултет "Екология и ландшафтна архитектура" на ЛТУ

По случай 40-годишнината от обучението по екология и опазване на природната/околната среда в Лесотехническия университет от името на Сдружението на ветераните и учениците от горското стопанство и горската промишленост - София, на 12 юни председателят проф. д-р Никола Колев изпрати до ръководството на Факултет "Екология и ландшафтна архитектура" (ФЕЛА) поздравителен адрес:

Проблемите на опазването и възстановяването на природната/околната среда са едни от основните приоритети на съвременното общество, което изисква усъвършенстване на образованието с оглед подготовката на висококвалифицирани специалисти.

В тази насока още през 1973 г. със специалното разпореждане на тогавашния Комитет за наука, тех-

нически прогрес и висше образование към ВЛТИ се открива първият в системата на висшите учебни заведения профил - специализация "Опазване и обогатяване на природната среда".

Исторически с този акт се поставя началото на обучението по екология и опазване на природната/околната среда в страната. Във Висшия лесотехнически институт се създа-

ват първата катедра и първият студентски екологичен клуб.

В летописа на четирите десетилетия обучение по екология и опазване на природната/околната среда преподавателският потенциал на ФЕЛА и катедрите имат основополагащо значение и приноси за екологизацията на образованието в Лесотехническия университет и за утвърждаване на непреходните

принципи и традиции за обогатяване на знанията за природата и опазване на околната среда.

По повод знаменателния юбилей Сдружението на ветераните лесовъди и учениците - София, най-взторжено Ви поздравяват с пожелания за нови хоризонти и постижения, висок престиж и просперитет в развитието на екологичното образование на ЛТУ през XXI век.

Husqvarna

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
София 1797, ж.к. „Младост“ - 2, ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg; e-mail: info@husqvarna.bg